

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-12>

УДК 037:004

Веньгрін М.В., Носкова М.В.Центр інноваційних освітніх технологій
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»**АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ (ПОЛЬСЬКОЇ) МОВИ
ДОРΟΣЛИМИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Анотація. Доцільність використання дистанційного навчання в процесі навчання іноземної мови дорослими; ефективність використання засобів дистанційного навчання для вивчення польської мови дорослими (початковий рівень); демонстрація результатів навчання студентів дистанційного курсу для вивчення польської мови; аргументувати актуальність використання засобів дистанційного навчання, як повноцінного та результативного навчання. Стаття присвячена актуальному питанню дослідження можливостей викладання польської мови за допомогою дистанційних технологій для дорослих, які виявили бажання самовдосконалюватися та поєднувати це зі своєю роботою чи іншими заняттями. Виявлено переваги та недоліки використання дистанційного навчання для дорослих, проаналізовано особливості традиційного та дистанційного навчання іноземної мови дорослими, створено дистанційний курс з польської мови (початковий рівень), у якому враховано особливості дистанційного навчання дорослих та особливості викладання польської мови. Дистанційний курс розроблено на основі підручників та інтерактивних засобів, що дозволяє вивчати польську мову ефективно та швидко, не прив'язуючись до місця та часу. Ефективність використання дистанційного навчання польської мови дорослими доведено експериментально під час апробації курсу особами, які вперше вивчали польську мову. Доведено актуальність створення дистанційного курсу для вивчення польської мови дорослими на початковому рівні, виявлено переваги і недоліки використання дистанційних технологій для вивчення іноземної мови, зокрема польської мови дорослими на початковому рівні. Висвітлено методи навчання дорослих, зокрема з використанням дистанційних технологій навчання. Під час апробації створеного курсу виявлено основні переваги застосування технологій дистанційного навчання для вивчення польської мови дорослими, до яких можна віднести зниження рівня складності навчального матеріалу через можливість багаторазового повернення до ресурсів курсу, завдань тощо, індивідуалізація освітнього процесу та поліпшення комунікації між учасниками навчання між собою та викладачем, економія часу та коштів, вільний та необмежений доступ до навчальних матеріалів, використання різноманітних інноваційних технологій уже на етапі формування курсу та його змістового наповнення, планування взаємодії учасників освітнього процесу тощо.

Ключові слова: дистанційне навчання, польська мова, навчання дорослих, дистанційний курс, особливості та методи навчання дорослих.

Venhrin Marta, Noskova Margaryta Center for Innovative Educational Technologies
Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University**RELEVANCE AND EFFECTIVENESS OF LEARNING A FOREIGN (POLISH) LANGUAGE
BY ADULTS USING DISTANCE LEARNING METHODS**

Summary. Article is devoted to the topical issue of researching the possibilities of teaching the Polish language with the help of distance technologies for adults who want to improve themselves and combine this with their work or other activities. The advantages and disadvantages of using distance learning for adults are identified, the features of traditional and distance learning of a foreign language by adults are analyzed, the distance course in Polish (beginner level) is created, which takes into account the features of distance learning for adults and Polish language teaching. The distance learning course is developed on the basis of textbooks and interactive means, allowing you to learn Polish efficiently and quickly, without being tied to place and time. The effectiveness of the use of distance learning of the Polish language by adults was proved experimentally when testing the course by persons who studied the Polish language for the first time. The urgency of creating a distance course for learning Polish by adults at the beginner level is proved, the advantages and disadvantages of using distance technologies for learning a foreign language, in particular the Polish language by adults at the beginner level, are revealed. Adult learning techniques, including those using distance learning technologies, are covered. The specifics of teaching Polish to adults are also described in detail, which formed the basis for the creation of a distance course "Beginning" for learning Polish by adults. During the approbation of the created course, the main advantages of using distance learning technologies for learning Polish by adults were revealed, which include reducing the level of complexity of the educational material due to the possibility of multiple return to the course resources, tasks, etc., individualization of the educational process and improvement of communication between learning participants and the teacher, saving time and money, free and unlimited access to educational materials, the use of various innovative technologies already at the stage of course formation and its content, planning the interaction of participants in the educational process, etc.

Keywords: distance learning, Polish language, adult learning, distance course, features of adult learning, adult learning techniques.

Постановка проблеми. Дистанційні технології навчання, незважаючи на залежність від технічних засобів та підключення до Інтернету, мають надзвичайно широкі можливості розвитку в освіті, адже використання інтернет-сервісів дозволяє використовувати інформаційні ресурси без обмежень у часі та відстаней, відкриваючи можливості до навчання у кращих викладачів та кращих закладах освіти світу.

Основною проблемою, яку ми розглядаємо у даній статті є особливості дистанційного вивчення польської мови. Актуальність вивчення польської мови за допомогою дистанційних технологій виникла також завдяки активній рекламі різноманітних дистанційних мовних курсів у соціальних мережах, зокрема у тематичних групах у Фейсбуці та Інстаграмі. На жаль, така всеохоплююча популярність дистанційних курсів з вивчення іноземних мов інколи спричиняє появу неякісних дистанційних курсів для вивчення мов. Однак, на тлі доволі успішних дистанційних курсів з вивчення іноземної мови, часто створені на основі авторських апробованих методик та технологій, можемо зустріти пропозиції щодо швидкого вивчення мови, автори та викладачі яких, на жаль, не володіють особливостями викладання дистанційно і, відповідно, не можуть забезпечити якісного навчання. Такі дистанційні курси іноземної мови, зокрема, польської мови, часто обіцяють швидке та ефективне вивчення мови без зусиль. Зазвичай такі курси наповнені неякісними матеріалами, які необхідно самостійно опрацювати, різноманітними відео уроками, які не передбачають зворотнього зв'язку зі студентами та викладачем та студентами між собою. Сумнівні результати, які отримують студенти після проходження таких дистанційних курсів псують репутацію справді, якісних, наповнених та живих дистанційних курсів польської мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок в організацію наукових досліджень і розробку питань упровадження в педагогічну практику ідей дистанційної освіти зробили В. Биков [2], Н. Муқан [8], М. Носкова [3; 8] та ін. Проблема використання засобів дистанційного навчання у вивченні іноземних мов описували у свої публікаціях та дослідженнях Олексієнко С.О. [5], Чорна О.А. [6], Сидоренко І.А. [4], Хоменко Л.О. [7] та Балалаєва О.Ю. [1].

Сучасна людина почувається більш впевнено, коли володіє хоч б однією іноземною мовою. Звісно, це не залежить від виду діяльності чи професії, адже у теперішній реальності більшість фірм, компаній та установ співпрацює з іноземними компаніями. Часто на співбесідах незнання іноземної мови може бути вирішальним пунктом у прийнятті на роботу. Найбільш популярною є звісно англійська мова, але якщо зважити, що ми проживаємо на території Західної України, яка межує з Польщею, варто зазначити, польська мова доволі часто стає пріоритетною у рейтингу роботодавців.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливості дистанційного навчання дорослих полягають, перш за все, у власній мотивації до навчання та потребі вдосконалювати професійні навички або здобувати нові. Власне, доросла людина, яка має ці потреби

зверне увагу на дистанційне навчання для економії власного часу та ресурсів. Ще одна особливість полягає у протилежному, дорослі часто не довіряють формі дистанційного навчання через брак інформації, як працюють дистанційні курси, або через недосконале володіння комп'ютером чи негативний попередній досвід. Зазвичай, студенти, які вирішили вдосконалюватися на певних дистанційних курсах, вже здобули певну традиційну освіту і починають порівнювати дистанційне навчання з очним навчанням, до якого вони звикли. Через реальну відсутність викладача, дорослим, які навчаються дистанційно може здаватися, що навчання є неповноцінним, а їхнє навчання ніхто не контролює. Тому виникає ще одна проблема підміни поняття сутності та змісту дистанційного навчання. Страх до нового та незвичного формату навчання викликає у дорослих недовіру до якості результатів навчання, звичка перекладати відповідальність за свій результат на викладача, стриму дорослих студентів усвідомити, що вони теж відповідають за вивчений матеріал.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є описати особливості вивчення польської мови дорослими дистанційно та підтвердити ефективність такого навчання на прикладі власного створеного дистанційного курсу з польської мови.

Перевірити актуальність та ефективність вивчення іноземної(польської) мови дорослими за допомогою методів дистанційного навчання, ми вирішили на власному дистанційному курсу для вивчення польської мови дорослими.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання часто обирають люди, які свідомо хочуть вчитися, а не яким потрібно це робити. Добровільне і свідоме навчання дає значно кращий результат. Власне на такий результат ми сподіваємося, створюючи власний дистанційний курс з вивчення польської мови «Початок» на рівні А1, А2. Багато зусиль ми плануємо докласти до того, щоб якомога більше людей дізналися про нього і мали змогу пройти перший блок безкоштовно. Ключовою ідеєю, крім створення доступного для відповідної аудиторії контенту, є також стилізація усіх матеріалів відповідно до вигляду курсу. Наприклад, інструкція до курсу розроблена так само, як навчальні матеріали.

Для початку роботи з курсом студентам необхідно ознайомитися з інструкцією, правилами та системою оцінювання. Також студенти мають можливість ознайомитися з більш детальною відео-інструкцією.

Створюючи дистанційний курс польської мови «Початок», ми створили такі умови, які дозволяють студентам самостійно обирати, коли і де їм вчитися, самостійно вивчити матеріал, проходили практичні завдання. Також у курсі ми передбачили спілкування з викладачем двічі на тиждень у відповідний час у форматі он-лайн уроку. Вважаємо, що саме таке спілкування підсилить ефективність курсу і студенти не будуть почуватися «покинутими». Відчуття, що тебе підтримують, переживають за твої успіхи та мотивують до навчання, як на мене, робить курс успішним та результативним.

На нашу думку, важливим елементом у вивченні польської мови за допомогою дистанцій-

ного курсу є обов'язкові вебінари зі студентами. Така форма комунікації дозволяє викладачу зрозуміти над чим ще потрібно працювати зі студентами, а студенти зрозуміють власні помилки.

Ідея створити дистанційний курс з польської мови, який допоможе дорослим людям вивчити мову або вдосконалити її, зумовлена безпосередньо власним місцем проживання та оточенням найближчих людей, які потребують такого навчання.

Аналізуючи велику кількість ситуацій, у яких люди мають певні родинні, дружні чи робочі стосунки з поляками, можемо побачити, що українці, особливо Львівщини, розмовляють суржиковою польською мовою. Зазвичай такі люди стверджують, що вони володіють польською мовою, але зрозуміти певні вирази і розмовляти українською з додаванням характерних польських закінчень не означає знати мову.

Також у Львівській області значна частина людей, які не знають польської мови, мають певні потреби у її вивченні. Але найбільшу потребу у вивченні польської мови дистанційно, мають українці, які на даний момент проживають та працюють на території Польщі. Власне на цій групі дорослих людей ми зосередилися під час створення дистанційного курсу з вивчення польської мови.

Мету створення дистанційного курсу з польської мови “Початок” можна охарактеризувати трьома прикметниками – якісний, швидкий, результативний.

Створити якісний матеріал: весь навчальний матеріал розроблений на основі сертифікованих підручників *Hurra po polsku 1* для вивчення польської мови у вищих навчальних закладах та ретельно перевірений викладачем. Завдання побудовані так, щоб студент самостійно практикував вивчення мов. Завдання викладача, допомагати вирішувати певні технічні проблеми у роботі з курсом, мотивує та заохочує активно працювати на он-лайн заняттях.

Оскільки курс для студентів це лише додаткове навчання, яке поєднується з роботою та повсякденним життям, він повинен бути короткотривалим та результативним. Три місяці – саме стільки необхідно, щоб навчитися розмовляти польською мовою. Студенти знатимуть понад 1000 нових слів, будуть вміло використовувати основні комунікативні вирази та застосовувати їх у щоденних розмовах. Студенти зможуть розповісти про себе, сім'ю, про свої захоплення, подорожі, робочий день та інше.

Завдання нашого дистанційного курсу з польської мови для дорослих (початковий рівень) передбачають:

- вивчення граматичних основ початкового рівня;
- розвиток мовлення, та формування характерного польського акценту;
- вивчення нових слів, правопису та їх доречного використання;
- самостійне повторення вивченого матеріалу;
- подолання мовного бар'єру та страху у спілкуванні польською мовою;
- навички аналізувати свої помилки та їх виправляти;
- шукати відповіді на запитання;
- будувати впевнені тематичні діалоги

Курс складається з 4 основних тем: “Базовий матеріал. Лекції 1-6”, “Основний матеріал. Лекції 7-12”, “Основний матеріал. Лекції 13-18” “Завершення. Лекції 19-24”, де кожна наступна складніша за попередню тему, усі теми поділені на 6 уроків. Кожна тема уроку має власну(однотипну) структуру та містить однакові структурні елементи у відповідному порядку:

- короткий описи мети та завдань уроку;
- елемент “Урок”, у якому висвітлений теоретичний матеріал відповідно до теми;
- відео-урок “Повторення”;
- елемент “Завдання”, що передбачає виконання домашньої роботи; – додаткова вправа розроблена на LearningApps;
- елемент “Файл” з додатковою інформацією. Перед початком роботи над уроком, до кожну лекцію випереджає онлайн-урок з викладачем у додатку Zoom. Для контролю уроці передбачено завдання, а у кожній темі, після завершення останнього шостого уроку студенти складають тестування, розроблена відповідно до вивченого матеріалу. Для самоконтролю студентів ми розробили додаткові питання про, які не передбачаємо студентів. Зазвичай такого типу запитання передбачені у теоретичному викладі уроку, а саме у елементі “Урок”. Спілкування в курсі організовано за допомогою елементу “Новини курсу” та “Миттєвий чат. Також студенти можуть спілкуватися з викладачем у Messenger. Консультування викладача відбувається за допомогою коментування домашнього завдання та поштової скриньки.

Для ефективної апробації дистанційного курсу “Початок” для вивчення польської мови дорослими, ми вирішили долучити дорослих студентів, які мають потребу у вивченні даної мови. Набір на курс здійснювався за власним бажанням студентів. інформацію про набір на навчання було розміщено у соціальних мережах. В оголошенні про набір на навчання зазначалося, що навчання здійснюється на етапі апробації створеного дистанційного курсу.

У соціальній мережі Фейсбук, у спільноті “Українці у Кракові”, ми зробили оголошення про набір на безкоштовне вивчення польської мови (початковий рівень) з використанням дистанційної форми навчання. В оголошенні зазначалося, що студентами можуть стати усі охочі, усі, хто буде вивчати польську вперше та хто, має доступ до Інтернету.

Охочих вивчати польську мову дистанційно та безкоштовно було дуже багато, більше ніж 50 користувачів Фейсбуку надіслали нам свої електронні адреси для реєстрації на дистанційному курсі “Початок”.

Для того, щоб відібрати найбільш мотивованих студентів, ми реєстрували тих, хто писав у приватні повідомлення та пояснював чому хоче вивчати польську мову. Таким чином ми знайшли десять студентів, усім іншим ми написали прохання підтвердити бажання навчатися. Було надіслано тридцять повідомлень першим людям, що залишили коментарі під дописом про навчання у групу “Українці в Кракові”. На жаль, лише 5 користувачів не відповіли на повідомлення, або навіть не прочитали його. Реальна кількість зареєстрованих учасників, які справді хотіли навчатися складала 10 осіб.

Можемо зробити висновок, що імпульсивне бажання вивчати польську мову дистанційно, мали більшість учасників даної групи. Значно менша кількість людей проаналізувала свої бажання та можливість вивчати польську мову дистанційно та вирішила зареєструватися на курсі.

Така ситуація зумовлена багатьма чинниками: зайнятість, негативний попередній досвід, відсутність мотивації, бажання знати мову не співпадає з бажанням вивчати мову, адже це тривалий процес, який потребує зусиль. Найсуттєвішим чинником, на нашу думку, є недостатня довіра до ДК іноземних мов зрілих дорослих людей та безкоштовне навчання на нашому дистанційному курсі “Початок” для вивчення польської мови дорослими (початковий рівень).

Власне про безкоштовне навчання слід зазначити, що це не є ефективний метод викликати довіру до такого ДК. Велика кількість, більше 50 охочих, коли ми запропонували наш курс “Початок” у групі “Українці в Кракові”, першочергово прийняли позитивне рішення на користь курсу, бо він не передбачав оплати за навчання. Таке рішення дається людям легко і швидко, зазвичай незалежно від того чи їм потрібне це навчання. Цілком імовірно, що більшість з тих учасників, які погодилися частково або добре знають польську мову, бо проживають на території Польщі. Можливість безкоштовно вдосконалити свої знання дистанційно, тобто у зручному місці і у будь-який час – це доволі приваблива пропозиція. Виникає питання, чому лише 20% охочих дійшли до моменту реєстрації на ДК “Початок”? На нашу думку, це зумовлено тим, що користувачі не були прив’язані до оплати.

У процесі навчання ми докладали усіх зусиль, щоб студенти обов’язково показали добрий результат. Як і будь-яке навчання, дистанційне навчання також повинно містити засоби контролю та перевірки знань. Окрім цього, важливо, щоб студенти були достатньо мотивовані до вивчення польської мови та завжди відчували підтримку зі сторони викладача.

Ключовим елементом у нашому курсі, який допоможе мотивувати та перевіряти результати навчання, стали онлайн зустрічі з викладачем. Спілкування на онлайн уроках дозволило викладачу слухати та виправляти вимову студентів, що є дуже необхідним при вивченні мови. Ролики записаних уроків не даватимуть такого ефекту, як “живе”, хоч і дистанційне спілкування з викладачем.

Після другого онлайн-уроку студенти отримали знання, які допомагатимуть вивчати польську мову у всіх наступних уроках. Ми вивчили алфавіт, ознайомилися з написанням літер, буквосполучень та навчилися розпізнавати діакритичні знаки. На онлайн-уроці студенти навчилися основних слів комунікації та ведення простих діалогів. Цікавою була робота у парі, коли студенти знайомилися між собою, використовуючи відповідні словосполучення, які вивчили на уроці. Такі вправи ми практикували на кожному онлайн-уроці, це допомогло учасникам курсу подолати страх говоріння польською мовою, дозволило уникнути повторення помилок інших студентів та розкрило бажання вдосконалювати свої мовні навички.

Також на першому уроці ми зі студентами опрацювали граматичний матеріал у підручни-

ку, вони дізналися про дієвідміни у польській мові та навчилися відмінювати дієслова *mieć*, *mieszkać*, *być*; вивчили особові займенники та що дуже важливо, навчилися розрізняти відмінності між займенниками *oni* та *one* (вони). Відповідно, до наступного онлайн-уроку студенти вивчили теоретичний матеріал, який повторював все, що ми опрацювали на уроці та виконати Завдання 1. Зважаючи на те, що суть завдання розписана детально та зрозуміло, у деякого виникли проблеми із завантаженням файлу, ще одна студентка написала завдання письмово та надіслала у приватні повідомлення в Messenger. Ми надали вичерпну консультацію студентам та допомогли справитися з цим завданням, через демонстрацію екрану викладача студенти покроково повторили алгоритм дій.

Результати першого завдання, яке здали на оцінювання лише половина зареєстрованих учасників, були у всіх відмінні. Завдання передбачало самостійно прослухати запис пісні та записати пропущені у вірші літери. Такий формат завдання розвиває у студентів слухові навички сприйняття та розуміння польської мови, адже часто українцям, які вивчають польську мову здається, що вони все розуміють та, на жаль, не можуть перекласти. Також вправа закріпила повторення алфавіту.

На наступних онлайн-уроках, ми відзначили, що студенти значно зацікавилися вивчення польської мови, вони зрозуміли, що за такий короткий час вже отримали певний результат. А саме навчилися вітатися, прощатися, знайомитися, задавати запитання, рахувати до 10 та писати літери. Студенти більш охоче складали діалоги на задані викладачем теми, запитували про те, що їх цікавить та навіть виправляють інших студентів. Якщо на перших двох заняттях студенти соромилися своєї вимови та не могли зрозуміти чому вони так дивно звучать, то на даному занятті вони спокійно сприймали свої помилки та старалися їх виправляти.

На нашу думку, студенти стали більш впевненими після виконання першого завдання, адже отримали максимальні бали. Незважаючи на те, що завдання було простим, функцію підтримки, мотивації та впевненості, дане завдання показало на 100%.

Результати тестування студентів дистанційного курсу “Початок” для вивчення польської мови дорослими (початковий рівень) виявилися доволі високими та без вагомості різниці у балах між студентами. Самі завдання були складені на основі вивченого матеріалу та містили вибірку інформацію з кожної лекції.

Після навчання на дистанційному курсі “Початок” для вивчення польської мови дорослими (початковий рівень), враховуючи відсутність навичок володіння польською мовою, студенти були вражені своїми знаннями. Вони могли впевнено підтримати розмову на нескладні теми, використовувати польську мову у повсякденному житті, звісно це не було бездоганно, але найважливіше, що мовний бар’єр подолали усі студенти, які закінчили навчання на курсі. Студенти володіли тематичною лексикою про “Розповідь про себе, свою професію та захоплення”, “Сім’я”, “Дім та побутові предмети”, “Навколишнє середовище”,

“Життя у місті”, “Ресторан та магазин”, знали відповідний граматичний матеріал, який допомагав їм будувати правильні речення.

Слід зазначити, що серед зареєстрованих 10-ти учасників, активну участь брали лише 6 (60%), один з яких, виконував завдання довільно і самостійно не спілкуючись з викладачем на онлайн-уроках.

Студенти, які навчались на дистанційному курсі відзначили користь набутих знань, цікавий та зрозумілий виклад матеріалу та широкий спектр практичного застосування у житті, роботі та навчанні. Найбільше слухачам курсу сподобалося працювати з вправами розробленими на LearningApps та практичні завдання. Студенти відзначили також, що найбільшою мотивацією у навчанні їм давали онлайн-уроки з викладачем.

Результати апробації дистанційного курсу “Початок” для вивчення польської мови дорослими (початковий рівень):

- студенти вивчили більше 500 нових слів польською мовою, навчилися користуватися правильними онлайн словниками, що допоможе їм у вивченні більшої кількості слів;

- дистанційна форма навчання для групи дорослих студентів, мала лише переваги для самих студентів, постійний доступ до навчальних мате-

ріалі та свідоме бажання вивчити мову, мотивували до навчання у кожную вільну хвилину;

- інтерактивне подання матеріалів, актуальні теми для розмов, відео-уроки та онлайн-зустрічі, сприяли якісному вивченню польської мови

- можливість спілкуватися з одногрупниками, порівнювати навички володіння мовою, відчуття конкуренції, постійне бажання вдосконалюватися, чути та прислухатися до мовлення викладача – усі ці чинники мали позитивний вплив під час навчання студентів на нашому дистанційному курсі для вивчення польської мови.

Висновки та пропозиції. Ми задоволені результатами досягнень студентів, адже розуміємо, що вони розпочинали навчання без жодних навичок володіння польською мовою та за такий короткий час спромоглися досягнути високих результатів. Зазначимо, що студент, який отримав низький рівень знань, часто не проходив теоретичний матеріал, який був розміщений на платформі та зовсім не був присутнім на онлайн-уроках.

Спираючись на одержані результати можемо стверджувати, що апробація дистанційного курсу для вивчення польської мови пройшла успішно, результати навчання та відгуки студентів свідчать про необхідність такого навчання для дорослих, які працюють та проживають у Польщі.

Список літератури:

1. Балалаєва О.Ю. Навчання граматики латинської мови студентів-ветеринарів за допомогою електронного посібника. *Science Rise*. 2015. № 9(1). С. 74–78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/text_2015_9%281%29_15 (дата звернення: 12.01.2021).
2. Биков В.Ю. Дистанційні технології навчання в забезпеченні формування освіти України. *Управління проєктами*. 2001. № 2.
3. Носкова М.В. Проблема мотивації педагогів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2009. № 1. С. 6–10.
4. Сидоренко І.А. Дистанційна освіта як сучасний метод викладання іноземної мови. *Придніпровські соціально-культурні читання* : матеріали III Всеукр. наук. конф., 29 листопада 2014 р. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/sydorenko_dystantsiina.pdf
5. Олексієнко Р.В., Степановська С.О. Інтернет-технології у вивченні іноземних мов. *Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка*. 2010. № 1(188). С. 229–236.
6. Чорна О.А. Педагогічні та інформаційні технології дистанційного навчання іноземних мов у ВНЗ. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. *Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*. 2011. Вип. 18. С. 301–308.
7. Хоменко Л.О., Балалаєва О.Ю. Досвід розробки методів дистанційного навчання іноземних мов у НАУ. URL: <http://nd.nubip.edu.ua/2005-1/05klomin.pdf> (дата звернення: 05.01.2021).
8. Mukan, N., Noskova, M., & Zinchuk, I. (2019). Teachers' digital competence development: Estonian state policy in the field. *Porivnialna profesiina pedahohika*, 9(1), 26–32. doi: 10.2478/rpp-2019-0003

References:

1. Balalaieva O.Yu. (2015) Navchannia hramatyky latynskoi movy studentiv-veterynariv za dopomohoiu elektronnoho posibnyka [The methodology of teaching Latin grammar for veterinary students with author's electronic textbook]. *Science Rise*, no. 9/1(14), pp. 74–78. (in Ukrainian)
2. Bykov V.Yu. (2001) Dystantsiyni tehnolohii navchania v zabespecheni formuvania osvity v Ukraini [Distance learning technologies in ensuring the formation of education in Ukraine]. *Upravlinia proektamy*, no. 2.
3. Noskova M.V. (2009) Problema motyvatsii pedahohiv do vykorystania informatsiino-komunikatsiinykh tehnolohii u navchalnomu protsesi [The problem of motivating teachers to use information and communication technologies in the educational process]. *Kompyuter u shkoli ta simii*, no. 1, pp. 6–10.
4. Sydorenko I.A. Dystantsiina osvita yak suchasnyi metod vykladania inozemnoii movy [Distance education as a modern method of teaching a foreign language]. *Prydniprovski sotsialno-kulturni chytania: materiy III Vseukr. nauk. CONF.*, 29 lystopada 2014 r.
5. Oleksiienko R.V., Stepanovska S.O. (2010) Internet tehnolohii u vyvcheni inozemnykh mov [Internet technologies in the study of foreign languages]. *Visnyk LNU im. T. Shevchenka*, no. 1, pp. 229–236.
6. Chorna O.A. (2011) Pedahohichni ta informatsiini tehnolohii dystantsiinoho navchania inozemnykh mov u VNZ [Pedagogical and information technologies of distance learning of foreign languages in higher education]. *Vykladania mov u vyshchych navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mijpredmetni zviazky. Naukovi doslodzenia. Dosvid. Poshuky*, no. 18, pp. 301–308.
7. Chomenko L.O., Balalaieva O.Yu. Dosvid rozrobky metodiv dystantsiinoho navchania inozemnykh mov u NAU [Experience in developing methods of distance learning of foreign languages at NAU].
8. Mukan, N., Noskova, M., & Zinchuk, I. (2019) Teachers' digital competence development: Estonian state policy in the field. *Porivnialna profesiina pedahohika*, 9(1), 26–32. doi: 10.2478/rpp-2019-0003